MAHALLİ İDARELER VE SU HİZMETLERİ

Dr. Hasan HÜSEYİN CAN
İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşaviri

Ülkemizde Mahalli İdareler

- **Anayasamıza göre,mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen,**
- **Karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan**
- **Kamu tüzel kişiliğine sahip kurumlardır.**
- **Kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.**
- **İl Özel İdaresi**
- **Belediye,**
- **Köy**

SU HİZMETLERİNDE KURUMLAR VE GÖREVLERİ

1. İl Özel İdareleri
2. Belediyeler ve Bağlı İdareler
3. Diğer Kurumlar
4. Birlikler ve Köyler

İL ÖZEL İDARELERİ
VE
SU ALANINDAKİ
GÖREVLERİ

İl Özel İdareleri (1)

- **İl Özel İdaresi Kanununa göre (5302/6): Özel idareler, su ve kanalizasyon hizmetleri bakımından belediye sınırları dışında görevli ve yetkilidir.**
- **Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları; içme suyu, sulama suyu, kanalizasyon, gibi hizmetlere ilişkin yatırımları kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri il özel idarelerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilirler.**

İl Özel İdareleri (2)

- **Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun (3202/2): Köy ve bağlı yerleşim birimlerinin su ve kanalizasyon tesislerinin inşaatı, bakımı, onarımı, geliştirme ve işletme hizmetlerini düzenlemek üzere gerekli tedbirleri almak, bakım, onarım, işletme ve geliştirme hizmetlerine ait esasları tespit etmek ve yürütmek,**
- **Kalkınma plan ve programlarında yer alan ilke ve politikalara uygun bir şekilde, toprak ve su kaynaklarının verimli kullanılmasını, korunmasını, geliştirilmesini sağlamak, çiftçilerin hizmetine götürmek üzere gerekli araştırma, etüt, hizmet ve yatırımlara ait program ve projeleri yapmak ve yaptırmak, uygulamak ve uygulattırmak,**

İl Özel İdareleri (3)

- **3202/2: Köy ve bağlı yerleşme birimlerine, askeri garnizonlara sağlıklı, yeterli içme suyu ve kullanma suyu tesislerini yapmak, geliştirmek**
- **Sondaj kuyuları açmak, bu maksatla umuma ait sular ile kanunlarla köye ve köylüye devir ve tahsis edilmiş veya köyün veya köylerin eskiden beri intifaında bulunmuş olan suları; köylerin ve bağlı yerleşme birimlerinin, askeri garnizonların ihtiyacına göre tevzi etmek,**
- **Kısmen veya tamamen başka köye, köylere, bağlı yerleşme birimlerine, askeri garnizonlara tahsis etmek ve tahsis şeklini değiştirmek,**

İl Özel İdareleri (4)

- **3202/2: Sahipli veya köyün bedeli mukabili iktisap ettiği suları 2492 sayılı Kamulaştırma Kanunu gereğince kamulaştırmak veya gayrimenkul üzerinde irtifak hakkı tesis etmek,**
- **Su tesislerinin vücuda getirilmesine ve su yollarının geçirilmesine lüzumlu olan arazi için de kamulaştırma yapılır.**

İl Özel İdareleri (5)

- **3202/2: Suyun tarımda kullanılması ile ilgili arazi tesviyesi, tarla başı kanalları, tarla içi sulama ve drenaj tesisleri gibi tarım sulaması hizmetlerini ve bu konularda gerekli diğer işleri yapmak,**
- **Yağışların ve sel sularının zararlarını önleyici ve depolayıcı tarım arazileri için sulama suyu ve hayvanlar için içme suyu sağlanmasına yönelik gölet ve diğer tesisleri yapmak ve yaptırmak,**
- **Sulama suyu ihtiyacı saniyede 500 litreye kadar olan suların tesislerini kurmak ve işletilmelerini sağlamak, Saniyedeki sarfiyatı 500 litreden fazla olan sular üzerinde yapılacak tesisler için DSİ Genel Müdürlüğünün muvafakati gerekir.**

İl Özel İdareleri (6)

- **(3202/2): İçme suyu tahlilleri ile toprak ve bitüm deneylerini yapmak, yaptırmak,**
- **(3202/40): Köy ve bağlı yerleşme birimleri ile askeri garnizonlara içme ve kullanma suyu temini amacıyla açılacak sondajlarda, tahditli bölgelerde açılacak olanlar 167 sayılı Kanuna tabidir. Diğerleri 167 sayılı Yeraltı Suları Kanunu hükümlerine tabi değildir.**
- **(3202/Ek Madde 2): Bu Kanunda belirtilen hizmetler, İstanbul ve Kocaeli illeri dışında il özel idarelerince, İstanbul ve Kocaeli illerinde ise il sınırları dahilinde yapılmak üzere büyükşehir belediyelerince yerine getirilir.**
- **Bu duruma göre, il özel idaresi bulunmayan 30 büyükşehir için de bu hüküm geçerlidir.**

İl Özel İdareleri (7)

- **Jeotermal Kaynaklar Ve Doğal Mineralli Sular Kanunu (5686/1-6): Kanun, jeotermal ve doğal mineralli su kaynaklarının, İşletme ruhsatının il özel idarelerince verileceğini,**
- **İşletme ruhsatı süresinin otuz yıl olduğunu,**
- **Bu süre sonunda ruhsat sahibinin talep etmesi durumunda onar yıllık dönemler halinde uzatılma yapılacağını,**

düzenlemiştir.

- **Özel idarelerin olmadığı illerde, YİKOP'lar bu görevle yetkilendirilmiştir.**

BELEDİYELER
VE
BAĞLI KURULUŞLARIN
SU HİZMET GÖREVLERİ

Belediyeler (1)

- **Belediye Kanununun (5393/14): Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;**
- **Su ve kanalizasyon, gibi kentsel alt yapı; hizmetlerini yapar veya yaptırır.**
- **(5393/15): Özel kanunları gereğince belediyeye ait özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken su ve atık su hizmetleri karşılığı alacakların tahsilini yapmak,**
- **Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek;**
- **Kaynak sularını işletmek veya işlettirmek.**

Belediyeler (2)

- **(5393/15): Belediyeler su ve kanalizasyon alanındaki hizmetler, Danıştay'ın görüşü ve İçişleri Bakanlığının kararıyla süresi kırk dokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir.**
- **Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir.**
- **Belediye ve bağlı idareler, meclis kararıyla mabetlere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilirler.**

Büyükşehir Belediyeleri (1)

- **Büyükşehir belediyesi, (5216/7) Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak su havzalarının korunmasını sağlamakla görevlidir.**
- **Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak,**
- **Kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak.**
- **(5216/23) : Hizmetlerin büyükşehir belediyesi tarafından yapılması şartıyla 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda belirtilen oran ve esaslara göre alınacak su ve kanalizasyon harcamalarına katılma paylarını tahsil etmek.**

Su ve Kanalizasyon İdareleri (1)

- **İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, (2560/1): Büyükşehir Belediyesinin su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gereken her türlü tesisi kurmak, kurulu olanları devralmak ve bir elden işletmek için kurulan kamu tüzel kişiliğine sahip Genel Müdürlük,**
- **Yetkisi: Büyükşehrin yararlandığı su kaynaklarının korunmasına ilişkin hizmetler, büyük şehir belediye sınırları dışında da olsa bu kuruluş tarafından yürütülür.**
- **Genel Müdürlük, büyükşehir belediyesinin bağlı kuruluşudur.**
- **2560 sayılı Kanun bütün büyükşehirler için uygulanır.**

Su ve Kanalizasyon İdareleri (2)

Görev ve yetkiler (2560/2):

- **İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; her türlü tesisi kurmak veya kurdurmak,**
- **Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması, bu sulardan yeniden yararlanılması için tesisleri kurmak ya da kurdurmak,**
- **Su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kirletilmesine engel olmak,**
- **Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,**

DİĞER KURUMLARIN SU ALANINDAKİ GÖREVLERİ

DSİ (1)

- **Belediye Teşkilâtı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma Ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun (1053/2): Su kaynağını teşkil eden barajlar, isale hatları ve tasfiye tesisleri Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, depo ve tevzi şebekeleri belediyelerce yapılır.**
- **(1053/4): DSİ tarafından yapılacak işler için sarf edilecek tutar için ilgili belediyeler borçlandırılırlar,**
- **(1053/5): DSİ tarafından yapılan isale hatları ve tasfiye tesisleri ilgili belediyelere devredilir ve bu belediyelerce işletilir.**

DSİ (2)

- **Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, (6200/1): DSİ, kamu tüzel kişiliğine sahip, yerüstü ve yeraltı sularının zararlarını önlemek, bunlardan faydalanmak için kurulmuştur.**
- **(6200/2): Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek, sulama tesisleri kurmak, sulak alanları ıslah etmek, şehir ve kasabaların içme su ve kanalizasyon projelerini tetkik, tasdik ve murakabe etmek, köy içme suları için teknik organizasyon ve murakabeyi sağlamak,**
- **kullanılmış suları tekrar kazanmak maksadıyla gerekli tesisleri yapmak veya yaptırmak, sınıraşan ve sınır oluşturan sular konusunda görev alanı ile ilgili çalışmalar yapmak,**

Sağlık Bakanlığı

- **Umumi Hıfzıssıhha Kanunu 1593/ 200-210): İçme suyunun, şifalı suların, kaplıcalarda kullanılan suların tahlili ve sağlık şartlarına uygunluk bakımından murakabesi hususunda Sağlık Bakanlığı yetkilidir.**
- **Kanunda (1593/236): İçilmek ve kullanılmak için temin edilecek suların içilmesine müsaada edilecek özellikte olması şart olup, bunu sağlamaya belediyeler mecbur tutulmuştur.**
- **Su kaynağının korunması bakımından (1593/238): arazi belediye sınırı haricinde de olsa belediye tarafından kamulaştırılması mecburidir.**

…..

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (1)

- **Veteriner Hizmetleri, Bitki sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, (5996/27): Herhangi bir katkı, aroma veya zenginleştirme amaçlı madde ilave edilen kaynak suları, içme suları, doğal mineralli sular ve yapay sodaların üretimi, ambalajlanması, satışı, ithalat ve ihracatına ilişkin esaslar GTH Bakanlığının uhdesindedir.**
- **Ancak; kaynak suları, içme suları, doğal mineralli sular ve tıbbi amaçlı suların üretimi, uygun şekilde ambalajlanması, satışı, ithalat ve ihracatına ilişkin usul ve esaslar ile içme-kullanma sularının teknik ve hijyenik şartlara uygunluğu, kalite standartlarının sağlanması, kalite standartlarının izlenmesi ve denetimi ile ilgili usul ve esaslar Sağlık Bakanlığınca belirlenir.**

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (2)

- **Veteriner Hizmetleri, Bitki sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, (5996/27): Teknik, hijyenik ve sair kalite esaslarına uygunluk bakımından belediye veya il özel idarelerinin sorumluluğunda bulunan içme sularının Türkiye Halk Sağlığı Kurumu tarafından yapılacak veya yaptırılacak her türlü tetkik ve tahlil bedelleri ilgili belediye veya il özel idaresince karşılanır.**
- **Belediyelerce ödenecek tetkik ve tahlil bedelleri, Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına belediyelerce tahakkuk ettirilecek su kullanım bedellerinden mahsup edilir.**

İller Bankası

- **İller Bankası Kanununa göre (6107/13): Bankanın safi kârının yüzde elli biri; il özel idareleri tarafından yerine getirilen, köylerin teknik ve sosyal altyapı hizmetlerinin finansmanı ile,**
- **Nüfusu 200.000'in altında olan belediyelerin içme suyu, atık su, ve benzeri kentsel altyapı projelerinin finansmanında kullanır.**

Sular Hakkında Kanun

- **Sular Hakkında Kanun (831/1): Şehir ve kasabalarla köylerde ihtiyacatı ammeyi temine mahsus suların tedarik ve idaresi**
- **Belediye teşkilatı olan mahallerde belediyelere,**
- **Köylerde, Köy Kanunu mucibince ihtiyar meclislerine aittir.**
- **(831/Ek Madde 1): Bir belde veya belde halkının müşterek ihtiyacına mahsus suların kaynakları belediye sınırı dışında bulunsa bile su yollarının ve kaynaklarının bakımı, onarılması, temizlenmesi ve suyun sıhhat şartlarına uygun bir halde bulundurulması belediyelere aittir.**

BİRLİKLER
VE
KÖYLERİN
SU ALANINDAKİ GÖREVLERİ

Mahalli İdare Birlikleri (1)

- **Mahallî İdare Birlikleri Kanunu, (5355/3-4): Birden fazla mahallî idarenin, yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere bu idarelerce kurulan kamu tüzel kişiliği,**
- **Su, atık su ve benzeri altyapı hizmetlerinin yürütülmesi için, Bakanlar Kurulu, ilgili mahallî idarelerin, bu amaçla kurulmuş birliğe katılmasına karar verebilir.**
- **Bu tür birliklerden ayrılma da Bakanlar Kurulunun iznine bağlıdır.**
- **(5355/18): İlçelerde, su, kanalizasyon ve benzeri altyapı tesisleri ile köylere ait diğer hizmetlerin yürütülmesi için tüm köylerin iştiraki ile o ilçenin adını taşıyan, köylere hizmet götürme birliği kurulabilir.**

Köy İdareleri

- **Köy Kanunu (422/13): Köylünün mecburi işleri şunlardır:**
- **Köye kapalı yoldan içilecek su getirmek ve çeşme yapmak,**
- **Köylerdeki kuyu ağızlarına bir arşın yüksekliğinde bilezik ve etrafını iki metre eninde harçlı döşeme ile çevirme,**
- **Evlerden dökülecek pis suların kuyu, çeşme, pınar sularına karışmasını önleyecek üstü kapalı akıntı yapmak,**

……. vb

İzlediğiniz İçin

Teşekkürler

hasancan2008@gmail.com